

Německá sázka na Čínu je chystaná krize

Ni nationalinterest.org/feature/germany's-bet-china-crisis-making-206118

15. ledna 2023

BASF, německý gigant chemických produktů, vsadil v posledních desetiletích na Rusko. Poté, co Rusko napadlo Ukrajinu, se tato sázka nevyplatila. Nyní uzavírá další riskantní sázku na Čínu, zatímco velmocenská konkurence se zahřívá .

V roce 1990 BASF vytvořil alianci, která by společnosti – a Německu v širším měřítku – zajistila stabilní dodávky levného ruského zemního plynu. BASF je největším evropským komerčním spotřebitelem ruského plynu. Ve své největší továrně – v malém, samostatném městě s vlastní nemocnicí a čističkou odpadních vod – spotřebovala BASF v roce 2021 třicet sedm terawatthodin ruského zemního plynu, tedy téměř 4 procenta celkové německé spotřeby zemního plynu v tomto roce. Palivo se stalo tak zásadní, že generální ředitel BASF označil ruský plyn za „základ konkurenceschopnosti našeho průmyslu“.

.Měsíce po invazi ruského vůdce Vladimira Putina na Ukrajinu sjednocená Evropa zavřela kohoutek ruské ropy a plynu a vyhladověla BASF o tolik potřebnou energii a chemické přísady. Společnost BASF se pokusila překonat omezení tím, že zastavila výrobu, ale s vyhlídkou na pokračující sankce a válku, která se táhne

již druhým rokem, společnost BASF snížila své ztráty a přesunula své operace do Číny, kde staví tovární komplex v hodnotě 10 miliard EUR. Guangdong.

BASF není sám. Hospodářská a průmyslová síla Německa silně závisela na levném ruském plynu. Vysoké ceny energií a nejisté dodávky ovlivnily velké i malé německé společnosti. Tváří v tvář energetické nejistotě šokujících 9 procent německých malých a středních průmyslových společností také uvažuje o přesunu svých operací do zahraničí.

Pro BASF byl výpočet poměrně jednoduchý. Společnost BASF, která se již nemohla spoléhat na to, že zemní plyn pohání své továrny a vytváří své chemické prekurzory, jako je čpavek a acetylén, byla nucena najít novou jurisdikci, kde je energie dostatek. Čína toto políčko zaškrtnula.

Z podobných důvodů se nyní někteří němečtí politici snaží navázat nové ekonomické vazby s Čínou. Německý kancléř Olaf Scholz navštívil Čínu v listopadu, aby „další rozvoj“ spolupráce mezi zeměmi – snahy, které vedly k nákupu 140 letadel Airbus ze strany Číny.

Tím, že se Německo naváže na Čínu, však riskuje, že své Rusko znovu zmýlí. Činí tak v době, kdy napětí mezi Pekingem a Západem stoupá. Německo by navíc mělo investovat do bezprecedentní transatlantické spolupráce a pan-demokratické jednoty po invazi na Ukrajinu a v důsledku rostoucích obav z čínské invaze na Tchaj-wan.

Důvod zastavení dodávek ruského plynu byl předvídatelný, ale nevyhnutelný. Stalo se to proto, že Rusko je zemí, kterou ovládá jediná osoba – osoba schopná děsivých a násilných chyb. Závislost na ruském plynu byla skutečně zranitelná, protože Rusko je nedemokratické a vrtošivé. Dnes je země zapojena do megalomanské války jednoho muže, který sjednotil velkou část demokratického světa do opozice.

Obrátením se na Čínu však BASF a další německé společnosti riskují další velkou chybnou kalkulaci – dovolují, aby je lákadlo levnější energie připoutalo k jinému autokratickému a vrtošivému režimu ovládanému z velké části jedním mužem. Německo, které má spojení po celé Evropě a Severní Americe, by si mělo rizika uvědomit. Chrástění šavlí Si Ťin-pchinga v Tchajwanském průlivu by mohlo být znamením věcí příštích. Čína je schopna udělat stejnou chybu jako Rusko a zaplatit ještě výraznější důsledky. Čínská ekonomika je zapletena s mnoha západními obchodními partnery.

Kromě toho německá angažovanost s Čínou vždy nese značná rizika krádeží technologií a přenosu znalostí – riziko, které někteří učenci popsali jako pekingské „vyzbrojení spolupráce“.

BASF je jen jednou z mnoha nadnárodních společností, které riskují, že budou chyceny na zem, pokud se Peking stane vojensky agresivním nebo pokud se rozhodne založit státem vlastněného konkurenta německým společností, se kterými dříve spolupracoval.

BASF samozřejmě také v Číně masivně investuje, protože jako většina nadnárodních společností si čínského trhu váží. A taky tu není sám. Čína je největším obchodním partnerem Německa mimo Evropu. Německá automobilka Volkswagen získává více než 40 procent svých globálních příjmů z Číny. Jak vysvětlil generální ředitel společnosti BASF, „dospěli jsme k závěru, že Čína je příležitostí. . . a má smysl rozšířit naši pozici [tam].“

BASF jde stejným směrem. Zatímco Evropa tvořila 40 procent tržeb BASF a Severní Amerika dalších 27 procent, podíl Číny na celosvětovém prodeji roste. Ve třetím čtvrtletí roku 2022 tvořila Čína 14 procent celosvětových tržeb BASF ve výši těsně pod 3 miliardami EUR.

BASF v současnosti zaměstnává v Německu 50 000 pracovníků. Podobně jsou malé a střední podniky v průmyslových odvětvích hlavními tahouny zaměstnanosti v Německu. Pokud společnosti a jejich pracovní místa odejdou do Číny, bude pro Němce těžké ignorovat ekonomické a sociální důsledky značného úniku práce. Nyní je potřeba směřovat k větší nezávislosti, včetně posílení energetické kapacity ze stávajících jaderných elektráren a agresivnější infrastruktury obnovitelných zdrojů.

Výpočet BASF zdvojnásobit Čínu se může proti zemi vymstít i jinak. Zatímco Spojené státy a Evropa zkoumají své kritické zásobovací linky, zdá se, že směřování základních průmyslových chemikálií přes Čínu není přitažlivé. BASF není sám. V podobné situaci se může ocitnout mnoho dalších zemí. Západní země však stále více docházejí k závěru, že ekonomické zájmy a zájmy národní bezpečnosti vyžadují přemístění jejich zásobovacích vedení kritických komponent prostřednictvím přátelských, demokratických partnerů.

To je důvod, proč mnoho nadnárodních společností v poslední době zvýšilo „shoring spojenců“ – přesměrování dodavatelských řetězců do spřátelených zemí pro větší ekonomickou bezpečnost, udržení pracovních míst blíže k domovu a posílení demokratických norem. Ally-shoring nemusí fungovat na všech trzích a pro všechny typy kritických odvětví. Evropa a Spojené státy však chápou, že musí spojit síly, kde je to možné, aby snížily zranitelnost. Průmyslovou alianci demokratických zemí by bylo těžké porazit – Německo a Spojené státy by se v takové alianci měly ujmout vedení.

Společnost BASF podstoupila velké riziko. Sázka na Čínu může být ještě katastrofálnější než sázka na Rusko před více než třiceti lety.

John Austin řídí Michigan Economic Center a je nerezidentem vedoucím pracovníkem Brookings Institution a Chicago Council on Global Affairs.

Elaine Dezenski je vrchní ředitelka a vedoucí Centra pro ekonomickou a finanční moc v Nadaci pro obranu demokracií.

Obrázek: Shutterstock.